

Motion till riksdagen
2005/06:Ju533

av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

Bekämpande av ungdomsbrottsligheten

Motionen delad mellan flera utskott

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	2
Välj verklighetens väg mot ungdomsbrottslighet.....	5
Kraftsamla mot ungdomsbrottslighet	6
Brottsförebyggande insatser.....	7
Insatser när unga begår brott	9
Skärpta påföljder	10
Snabba ingripanden vid brott	11
Bekämpa narkotikan.....	14
Polis och socialtjänst ska kunna ingripa tidigt	14
Alla brott ska utredas	15
Förbättrad tvångsvård för barn och ungdomar	16
Kommunerna måste ta ett större ansvar	18

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riktade föräldrastödjande insatser till familjer i en utsatt situation samt utbildningsinsatser för personal vid mödravårdscentraler.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning och träning för föräldrar till förskolebarn med allvarliga beteendestörningar samt stöd till dessa barn.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärds- och vårdprogram för aggressiva eller självdestruktiva barn och ungdomar samt för dem som behöver särskilt stöd i skolan på grund av neuropsykiatriska problem som damp, AD/HD eller andra kända riskfaktorer för kriminell utveckling.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stödfunktioner för unga brottsoffer i varje kommun.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomstjänst skall bli en fristående påföljd som skall användas i kombination med programverksamhet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av kortare frihetsberövande påföljder som s.k. helgavskiljning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet till fler åtgärder utan samtycke inom ramen för påföljden vård inom socialtjänsten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa böter som påföljd för unga lagöverträdare.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa solidariskt skadeståndsansvar när det gäller unga lagöverträdare.²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa föräldrars skadeståndsansvar upp till ett visst maxbelopp.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade regler för gallringstiderna i belastningsregistret gällande unga lagöverträdare.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medlingsverksamheten måste finnas tillgänglig över hela landet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om snabba insatser från polis och socialtjänst, bl.a. genom s.k. bekymringssamtal.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkerställa fler rånkommissioner och ungdomsbrottsutredare inom polisen.

Fel! Okänt namn på

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att fotografi och fingeravtryck skall kunna användas även mot misstänkta som inte fyllt 15 år vid utredningar om brott där fängelse ingår i straffskalan.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ge polisen möjlighet att lagra bilder digitalt på misstänkta och gripna ungdomsbrottslingar samt att Polisdatautredningens arbete påskyndas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att viss information inom socialtjänsten om personer under 18 år skall vara tillgänglig för polisen.¹
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att rektorer och annan skolpersonal måste kunna få information om elever som begår brott.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att säkerställa att det finns fler åklagare och domare som är utbildade och specialiserade på ungdomsbrott.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att korta handläggningstiderna och utvidga kravet på skyndsamt i lagen om unga lagöverträdare.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att införa en tidsfrist för när domstolarna skall sätta ut mål också när det gäller mål med unga målsägande.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kvaliteten på socialtjänstens yttranden till domstolarna om vårdplaner behöver förbättras.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillåta drogtester på ungdomar under 15 år vid allvarlig misstanke om narkotikamissbruk.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att ändra lagen om unga lagöverträdare så att huvudregeln blir att alla brott skall utredas.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om förbättrad tvångsvård för barn och ungdomar.¹
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att varje barn måste garanteras en individuell behandlingsplan med uppföljning av vården.¹
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kvaliteten på institutionernas undervisning måste höjas.¹
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en snabb förstärkning av satsningarna på omhändertagna unga flickors vårdbehov.¹
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att förberedelserna inför tiden efter tvångsvården måste förbättras.¹

Fel! Okänt namn på

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att SiS skall ansvara för eftervården av unga lagöverträdare i samverkan med kriminalvårdens frivård.¹
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppföljning av den unge efter behandlingstiden alltid skall ske.¹
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynen över behandlingsverksamheten måste utövas of-tare och att ansvaret för tillsynen inte skall ligga hos SiS själv.¹

¹Yrkandena 1–3, 17 och 25–32 hänvisade till SoU.

²Yrkandena 9 och 10 hänvisade till LU.

Välj verklighetens väg mot ungdomsbrottslighet

Brottsligheten är en social orättvisa hur man än vänder på det, hårdast drabbas människor som redan är socialt utsatta. Vid varje brott minskar rättstryggheten och tilltron till demokratins förmåga att säkra personlig och ekonomisk trygghet rubbas. I brottslighetens spår följer alltid lidande för brottsoffret och i förlängningen också för gärningsmannen. Misär och utanförskap är drivhus för brottsligheten, därför vill Folkpartiet liberalerna betona att krafttag mot brottslighet alltid måste förenas med en insikt om och målmedvetenhet att bekämpa dess sociala orsaker – ingen människa föds kriminell. Ett starkt brottsförebyggande arbete är grunden för ökad trygghet.

Folkpartiet liberalerna antog ett omfattande rättspolitiskt program 2003 med åtgärder för att återupprätta den svenska rättsstaten. Vid vårt landsmöte i augusti 2005 antogs det fördjupade rättspolitiska programmet ”Ökad trygghet mot brott”. Programmet utvecklar ståndpunkter inom särskilt tre områden med tydligt brottsförebyggande perspektiv. För det första handlar det om tidiga, tydliga och tuffa insatser för att förhindra att unga människor går ner sig i kriminalitet. För det andra föreslås en samlad attack mot alkohol- och narkotikamissbruk; få enskilda faktorer driver kriminalitet så tydligt som missbruk av alkohol och narkotika. För det tredje handlar det om att Sverige ska återinföra polisen som en synlig och effektiv upprätthållare av lag och ordning i hela landet – en närvarande och synlig polis är en viktig brottsförebyggande åtgärd.

Med vårt fördjupade rättspolitiska program har vi slagit fast ett helt batteri med insatser mot ungdomsbrottslighet. Det handlar om att våga välja väg. Antingen fortsätter vi med den missriktade välviljan som har gjort att alltför många ungdomar till slut hamnar i fängelse för att ingen ingrep i tid. Eller så väljer vi en väg där en tidig och tydlig koppling görs mellan handling och konsekvens, när det fortfarande finns goda chanser att bryta ett kriminellt beteende.

Nyrekryteringen till brottsligheten måste stoppas. Men då behöver vi se verkligheten som den är. Och i verkligheten lagfördes år 2004 över 24 000 ungdomar i åldern 15–20 år. Det motsvarar drygt 20 procent av alla lagförda personer. Så pass många ungdomar är alltså ute på mycket hal is – hur många det egentligen är vet vi inte då bara en del av brotten anmäls. Det finns dessutom över 15 000 kända, misstänkta gärningsmän som var under 15 år. De allra flesta av deras brott kommer aldrig att utredas, och de unga gärningsmännen tar ytterligare ett steg på den kriminella vägen. Den socialdemokratiska regeringens åtgärder mot ungdomsbrottsligheten har likt sagofiguren Alfons Åberg präglats av ”jag ska bara”... Men den största björntjänsten vuxenvärlden kan göra mot ungdomar på väg in i kriminalitet är att blunda för problemen.

Vi slår fast att förebyggande åtgärder är nyckeln till minskad ungdomsbrottslighet. Våra förslag innebär stödinsatser för de ungdomar som lättare riskerar att hamna i kriminalitet, ungdomar som ofta har en trasig uppväxt och lever i utsatta familjer. Därför vill Folkpartiet exempelvis se riktade föräldra-

Fel! Okänt namn på

stödande insatser, stärkt samarbete mellan socialtjänst, skola och polis samt satsningar på barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Vi kräver bl.a. att barn ska ha rätt att få behandling inom en månad hos BUP (folkpartiets sjukvårdsmotion). I skolan ska tydliga åtgärder sättas in mot mobbning och skolbeteenden som i förlängningen kan leda in på en brottslig bana. Vi vill också att rektorer och annan skolpersonal ska få information om elever som begått brott, utan vetskap om elevens problematik som våldsbenägenhet eller drogberoende blir det svårt att kunna hjälpa till.

Ett av våra många förslag mot ungdomsbrottslighet handlar om att polisen som huvudregel ska utreda alla brott, även om gärningsmannen är under 15 år. I dag sker detta undantagsvis. Vi vill att socialtjänsten även i fortsättningen ska vara med vid förhöret. Om det gäller grova brott eller är oklart vem som faktiskt har gjort vad, tycker vi att fallet ska utredas i domstol. Sedan är det socialtjänsten som bestämmer vilka insatser som bäst hjälper den unge. Att låta domstolen ta ställning till ansvarfrågan handlar inte om att "straffa" eller "skrämma" men att förhindra att små olyckor blir till stora katastrofer. Det handlar också om att värna brottsoffer som i dag kan bli utan både skadestånd och vetskap om att gärningsmannens ansvar faktiskt klarläggs.

Folkpartiets förslag mot ungdomsbrottslighet visar att vi vill satsa på ungdomarna. Vi vill satsa på att förebygga brott. Vi vill satsa på tidiga och tydliga insatser för de unga som ändå halkar in på brottets bana. Har vi råd med motsatsen – att släppa taget om dessa unga människor? Svaret är nej, för ungdomarnas och för hela samhällets skull.

Kraftsamla mot ungdomsbrottslighet

Endast ett samhälle som har den sociala blicken och förståelsen för hur dåliga uppväxtvillkor, utanförskap och utsatthet skapar otrygghet och kan leda till kriminalitet, har möjligheten att lyckas minska brottsligheten. Genom att forma en skola som ger kunskap, stöd och chanser åt alla, en medveten politik för arbete och egenmakt, en aktiv socialpolitik och betoning av det egna ansvaret kan grunden läggas för ett samhälle där fler individer får en bra start i livet. Det är just en sådan politik som Folkpartiet liberalerna sedan länge är djupt engagerade i. I våra riksdagsmotioner (2005/06), bl.a. "En liberal politik för grundskolan", "Egenmakt, arbete och jämlikhet – liberal integrationspolitik", "Liberala åtgärder för ett starkare barnperspektiv" samt "Bekämpa narkotikabrottslighet och alkoholmissbruk" ställer vi krav för ett starkare och humanare samhälle, ett samhälle där också tryggheten mot brott ökar.

Inom Allians för Sverige är vi överens om en mängd åtgärder mot ungdomsbrottsligheten, förslag som vi presenterade i augusti 2005 i rapporten "Tidigare, tydligare, tuffare tag mot ungdomsbrottslingar". I rapporten lyfter vi bl.a. fram stärkta rättigheter för brottsoffer när gärningsmannen är under 15 år, ökade krav på att föräldrar ska vara med vid rättegångar, skärpta krav gällande föräldrars skadestånd och ökat samarbete mellan polis och social-

Fel! Okänt namn på

tjänst. Allians för Sverige vill också noggrant överväga att överföra ansvaret för dem som dömts till slutna ungdomsvård till kriminalvården samt att avskaffa påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten.

Folkpartiet vill betona att barn borde få växa upp utan att utsättas för brott eller själva hamna i kriminalitet. Vi har därför alla, som vuxna individer och gemensamt samhälle, ett ansvar för att unga och särskilt utsatta människor får stöd och hjälp på ett tidigt stadium i livet. Barn och ungdomar som lever i utsatta hemförhållanden löper ofta större risk att falla in i brottslighet. Förebyggande åtgärder är nyckeln till ökad trygghet, både för barnen själva och för samhället i stort.

När en ung människa ändå tar det steget till fel sida om lagen måste samhället kunna svara med tydliga, snabba och konsekventa åtgärder. Ledstjärnan ska vara att klargöra att den unge måste ta ansvar för sina handlingar och för konsekvenserna av brottet. Åtgärderna ska också stärka den unges självkänsla och respekt för andra människors lika värde. För att hjälpa unga kriminella tillbaka till den lagliga vägen behövs nya grepp och åtgärder för rättsväsendet och de sociala myndigheterna. Men det krävs också att vuxenvärlden slutar rymma från ansvaret för att ingripa i tid när unga människor slår in på en destruktiv bana.

Brottsförebyggande insatser

Att satsa på barn och ungdomar är att satsa på framtiden. Detta måste genomgå samhällets prioriteringar i stort och särskilt när det gäller att minska brottsligheten. Det finns ingen enskild förklaringsmodell till brottslighetens orsaker eller någon enskild metod som kan förhindra brott. Vi vet att problemet skär genom många olika områden i samhället och måste åtgärdas med en bred välfärdspolitik. Men det finns en hel del kunskap om att tidiga individ- och familjeförhållanden kan öka risken för att hamna i kriminalitet. Här finns det också konkreta förebyggande åtgärder som kan vidtas.

En förutsättning för att kunna sätta in tidiga åtgärder är att känna till de riskfaktorer som finns och att missförhållanden faktiskt upptäcks. Barn som redan tidigt har allvarliga uppförandestörningar eller svårigheter i den kognitiva eller emotionella utvecklingen löper ökad risk för senare kriminalitet (BRÅ-rapport 2001:15, Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser). Föräldrarnas möjligheter att ge barnet en god omsorg och uppföstran är centrala i denna utvecklingsprocess. Därför måste stödinsatser ofta omfatta hela familjen.

Personal från olika berörda områden kan samverka i föräldrastödjande verksamhet gällande barn och ungdomar generellt och särskilt för barn i riskzonen. En viktig del handlar om att engagera och stärka föräldrarna i deras roll. Det finns flera exempel på att sådana former av lokal samverkan har varit lyckade (BRÅ-rapport 2003:6, Föräldrastöd i teori och praktik). Idrottsrörelsen, frivilliga organisationer som t.ex. "Nattvandran", "Friends" (mot

Fel! Okänt namn på

mobbing) och många fler fyller också en viktig funktion genom att vara närvarande i ungdomsmiljöer.

Mödravården, barnavården, barnomsorgen, barn- och ungdomspsykiatrin, skolan och socialtjänsten är alla viktiga aktörer. Här finns dock allvarliga brister i arbetet med barn som är i riskzonen för att hamna i kriminalitet. Måldokument, styrinstrument och riktlinjer saknas liksom väl utvecklade och tillämpade arbetsmetoder (BRÅ-rapport 2001:15). På statlig nivå måste det brottsförebyggande arbetet skärpas men också på regional nivå är det hög tid att landsting och kommuner tar ett större ansvar.

Folkpartiet liberalerna vill se en utveckling av tidiga insatser för att förebygga att barn faller in i kriminalitet, bl.a.:

- Utbildningsinsatser för personal vid mödravårdscentraler för tidig upptäckt av utsatta föräldrar. Utbildning, riktlinjer och metoder samt ett uppbyggt samarbete med socialtjänst och vuxenpsykiatri för att kunna erbjuda hjälpinsatser till blivande föräldrar.
- Riktade föräldrastödjande insatser till familjer i en utsatt situation – hembesöksprogram. Möjlighet till hembesök av utbildad personal, med början redan under graviditeten och kontinuerligt under de första åren. Stöd i den vardagliga uppfostran av barnet samt socialt och emotionellt stöd till föräldrarna själva. Insatser mot missbruksproblem.
- Utbildning och träning för föräldrar till förskolebarn med allvarliga beteendestörningar, stöd till barnen. Möjlighet till kontinuerliga insatser från utbildad personal för hjälp med att förstå och hantera problemen bättre. Stödpersoner och extra resurser till barnen när de vistas i förskolan. Skärpt kommunalt arbete med förskolornas uppföljning och utvärdering av insatser för barn i riskzonen.
- Kombinerade insatser till barnen och föräldrarna i samverkan med förskolan, skolan samt barn- och ungdomspsykiatrin. Möjlighet till kontinuerliga åtgärder i barnets vardagliga miljö. Satsningar på barn- och ungdomspsykiatrin. Åtgärds- och vårdprogram för aggressiva eller självdestruktiva barn och ungdomar samt för dem som behöver särskilt stöd i skolan på grund av neuropsykiatriska problem som damp, AD/HD eller andra riskfaktorer för kriminell utveckling.
- Tydliga åtgärder mot mobbing och skolk i skolan. Samtliga landets skolor ska ha en fungerande handlingsplan mot mobbing och en kontaktperson hos polisen. Polisanmälan och inkopplande av socialtjänsten ska göras i större utsträckning. Orsaken till upprepade frånvaro ska utredas och följas upp. Vid problem eller missförhållanden i hemmiljön ska snabba insatser ske. I fall av mobbing ska, som en sista åtgärd, en mobbare kunna flyttas.
- Personal måste uppfylla den lagstadgade skyldigheten att anmäla missförhållanden till socialtjänsten. Både förskolan och skolan samt personal i övriga verksamheter som arbetar med barn måste skärpa sina rutiner vid misstanke om att barn faller illa. Anmälan till socialtjänsten ska göras i större utsträckning.
- Stödfunktioner för unga brottsoffer ska finnas i varje kommun. Unga brottsoffer löper större risk att själva börja begå nya brott. Därför måste det

Fel! Okänt namn på

finnas ett tydligt stöd till dessa ungdomar, t.ex. genom stödcentrum för unga brottsoffer där polis och socialtjänst arbetar tillsammans. Att inrätta en socialsekreterartjänst vid ett flertal polisstationer är ett sätt att säkerställa direkta åtgärder.

- Staten och kommunerna måste satsa på en väl fungerande socialtjänst. Socialnämnden i varje kommun ansvarar för många av insatserna när barn far illa. Socialstyrelsen och länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att detta fungerar. På många håll finns det dock betydande brister i socialtjänstens arbete med utsatta barn och deras familjer. Detta måste förändras.
- Höj kvaliteten inom socialtjänsten och satsa på en välutbildad personal. Socialtjänsten spelar en mycket viktig roll i arbetet för att minska ungdomsbrottsligheten. Men socialtjänsten brottas med en trängd ekonomi och hög personalomsättning. Vi vill höja statusen och kvaliteten på socialtjänstens arbete och på sikt bör en yrkeslegitimation införas för personal inom socialtjänsten. Detta kräver dock först att kvaliteten på utbildningen förbättras rejält. Det behövs också kompetensbeskrivningar inom olika områden, vidareutbildningsmöjligheter och inte minst ett rejält förbättrat politiskt ledarskap inom detta område.

Insatser när unga begår brott

Folkpartiets satsningar på brottsförebyggande åtgärder kommer att stärka arbetet mot ungdomsbrottsligheten men det är också viktigt att betona de rättsliga myndigheternas roll i att förebygga och bekämpa brottslighet. Vi måste se till att samhällets och rättsväsendets resurser så effektivt som möjligt kan användas för att tidigt avbryta unga människors kriminalitet. Det är viktigt för de ungas egen skull, men även för de brottsoffer som kommer i deras kriminella väg. Det är också enda vägen för att i framtiden kunna minska antalet människor i fängelserna. Att tidigt avbryta en kriminell karriär är alltid enklare än att försöka rehabilitera den som efter årtal av kriminalitet döms till ett långvarigt fängelsestraff. Insatserna när unga begår brott måste stärkas.

När ett brott väl begås måste hela rättskedjan fungera. Med vetskapen om att en mindre grupp högaktiva brottslingar i Sverige svarar för hälften av den samlade brottsligheten borde vi kunna styra viktiga åtgärder i rätt riktning. För att nyrekryteringen till kriminaliteten ska kunna stoppas behöver rättsväsendet och socialtjänsten kunna använda sig av alla rimliga åtgärder mot ungdomsbrottsligheten. Folkpartiet ser ett behov av skärpta påföljder, förbättring av polisens och socialtjänstens arbete samt fler möjligheter att ingripa tidigt. Unga lagöverträdare måste få hjälp så att deras första brott verkligen blir det sista.

Fel! Okänt namn på

Skärpta påföljder

Regelsystemet när det gäller unga lagöverträdare präglas av att det i första hand är socialtjänsten som ska kunna erbjuda insatser och stöd. När unga människor, 15 till 20 år, har begått brott finns det särskilda bestämmelser för vad domstolen ska beakta vid beslut om straffvärdet. Det finns också speciella regler gällande vissa påföljder, t.ex. kan unga lagöverträdare dömas till den särskilda påföljden överlämnande till vård inom socialtjänst och ungdomstjänst.

Endast hälften av landets kommuner kan erbjuda ungdomstjänst (BRÅ-rapport 2002:19). Vilken påföljd den unge får kan alltså i praktiken bero på i vilken kommun han eller hon bor. Samhället garanterar inte likhet inför lagen i dessa fall. Dessutom kan innehållet i ungdomstjänsterna många gånger ifrågasättas. Folkpartiet har, via riksdagens utredningstjänst, undersökt vilken typ av ungdomstjänst som kommunerna kan erbjuda. 2003 visade det sig att majoriteten av kommunerna inte kunde erbjuda någon programverksamhet utan endast oavlönat arbete. Ungdomstjänst är i dag en tandlös påföljd.

Vård inom socialtjänsten kan t.ex. innebära samtalskontakt med socialsekreterare, att en kontaktperson utses, att den unge ska genomgå ett program gällande brottets konsekvenser samt att han eller hon placeras på familjehem eller institution. Många av ungdomarna har ägnat sig åt dold brottslighet en längre tid innan de blir dömda första gången och har ofta djupa problem i sin hemmiljö. Inte sällan tillhör de brottsliga gäng i någon av våra större städer. Det behövs tidiga, kraftfulla och snabba åtgärder för dessa unga människor. Den vanligaste påföljden för ungdomar i åldersgruppen 15–17 år är böter följt av just överlämnande till vård inom socialtjänsten – trots att 70 procent av de unga som döms till vård återfaller i brottslighet efter tre år. Uppenbarligen är vård inom socialtjänsten i dag långt ifrån tillräckligt för att rycka bort unga brottslingar från kriminalitet.

Folkpartiet vill förändra påföljderna för ungdomsbrottslingar:

- Ungdomstjänst – fristående påföljd och endast i kombination med program. Ungdomstjänst ska endast användas i kombination med programverksamhet som återknyter till effekterna av brottslighet, gärna i samarbete med ideella organisationer som erbjuder program, t.ex. Unga Kris, och med sjukvården för att visa våldets effekter. Reparering av skadan, bl.a. klottersanering, ska kunna ingå som arbete i programmet. Domstolen ska kunna utdöma ungdomstjänst som en fristående påföljd. Efter avslutad ungdomstjänst ska den unges arbetsinsatser utvärderas tillsammans med vårdnadshavaren.
- Kortare frihetsberövande påföljder – helgavskiljning. Pröva ett system där domstolen kan döma den unge till ett kortare frihetsstraff, t.ex. att avskiljas från sin normala hemmiljö under några dagar eller helger för att delta i påverkans- och attitydprogram inom institutionernas ungdomsvård.
- Vård inom socialtjänsten – fler åtgärder utan samtycke. Samtalskontakt kan vara otillräckligt, liksom de andra åtgärderna som finns. Det kanske inte heller är lämpligt med ett fullständigt omhändertagande. I de fall kommunen inte kan erbjuda ungdomstjänst väljer domstolen i dag ofta att

döma ut dagsböter i stället. Socialtjänsten måste få fler möjligheter att vidta olika åtgärder med tvång i vissa fall, t.ex. deltagande i programverksamhet, föreskrifter om drogkontroll och vård för missbruk. Reglerna i LVU om omhändertagande bör ändras så att det i fall av brott begångna av unga ges möjlighet till utökat samarbete med polis bl.a. för att kunna klarlägga ansvarsfrågorna.

- Avskaffa böter som påföljd för unga. Ungdomar kan få en ekonomisk börda eftersläpande under lång tid i livet. Risken finns också att det i stället blir föräldrarna som betalar. Böter kan sända signaler till den unge om att man kan "köpa sig fri" från ett brott. Bötesstraff för unga lagöverträdare (utom de rena bötesförseelserna) bör därför avskaffas.
- Avskaffa solidariskt skadeståndsansvar när det gäller unga lagöverträdare. En skadeståndsskyldig person som vill göra rätt för sig kan i dag drabbas av att hans eller hennes medbrottslingar inte betalar sin del av skadeståndet. Det är inte rimligt att en ung person på detta sätt kan få en ännu tyngre ekonomisk börda.
- Skärp föräldrarnas skadeståndsansvar. Vi vill tydligare peka på att föräldrarna har ett ansvar för vad barnen gör. Om barnen orsakar skador ska kostnaderna inte lastas på brottsoffer, näringsidkare eller försäkringsbolag. Ett sätt skulle kunna vara att vårdnadshavare görs ekonomiskt ansvariga för de skador barnen orsakar upp till ett visst maxbelopp. En sådan lagstiftning finns i Norge.
- Förändra reglerna för gallringstiderna i belastningsregistret gällande unga lagöverträdare. I dag kvarstår markeringen i belastningsregistret under fem år för den som dömts till böter och under tio år för den som dömts till överlämnande till vård inom socialtjänsten. Vi vill att dessa regler förändras och närmar sig avseende tidsgräns.
- Medlingsverksamheten tillgänglig i hela landet. Medlingsverksamheten, där i första hand unga lagöverträdare möter brottsoffren, är en av flera viktiga åtgärder för att klarlägga skuldfrågan och visa på konsekvenserna av brottet. Lika hänsyn måste alltid tas till både brottsoffret och gärningsmannen. Verksamheten bör därför fortsätta vara frivillig för båda parter. Samtliga kommuner i landet måste dock kunna erbjuda medling.
- Staten behöver ta ett större ansvar för innehållet i samtliga påföljder för unga. I dag är det kommunerna och socialtjänsten som till största del ansvarar för insatserna mot unga lagöverträdare. Det finns omfattande brister i kommunernas arbete, både när det gäller socialtjänstens verkställande av påföljder och gällande det ekonomiska ansvaret för vårdplatserna vid ungdomshemmen.

Snabba ingripanden vid brott

Polis och socialtjänst arbetar på flera håll i landet med tidiga ingripanden mot unga som begår brott. Detta arbete måste utökas. Liksom Ungdomsbrottsutredningen (SOU 2004:122) konstaterar behöver samverkan och informations-

Fel! Okänt namn på

utbytet mellan polis och socialtjänst fortfarande förbättras. Om polisen påträffar en 15-åring som begått brott eller är i riskzonen, kan den unge ha ett till synes helt normalt förflutet trots tidigare brottslighet, missbruk av alkohol, narkotika eller umgänge i kriminella kretsar. Socialtjänstens information om unga i riskzonen kan i många fall vara värdefull för polisen så att den kan ingripa tidigt. Detta fungerar i dag dåligt och det behövs bl.a. ändringar i sekretesslagen (SOU 2003:99 Ny sekretesslag).

En modell för snabba åtgärder är s.k. bekymringssamtal och bekymringsbrev. Så fort polisen, eller de sociala myndigheterna (även i samarbete med bl.a. skolan), identifierar en ung människa i en olämplig miljö, kontaktas föräldrarna genom samtal eller brev med information om omständigheterna. Kontakten kan alltså ske innan ett brott har hunnit begås. Det kan även ske i snabb anslutning till ett brott, t.ex. genom att polisen, första gången man får in en anmälan om en ung person, skickar anmälan till socialtjänsten som genom särskilda ungdomsteam genomför en samtalsserie med den unge och föräldrarna. Konsekvenserna av brottet diskuteras och den unges livssituation i skolan och på fritiden kartläggs. Detta ställer stora krav på samarbete mellan främst polis och socialtjänst. Det kan vara viktigt att några av socialtjänstens ungdomshandläggare har en arbetsplats hos polisen.

Det är vanligt att rån begås av unga brottslingar – vid hälften av alla de butiksrån som begicks i Stockholms län 2003 var rånarna mellan 15 och 20 år. Därför är det viktigt att polisens arbete i särskilda rånkommissioner säkras. Sedan rånkommissioner startat på vissa håll har de uppklarade brotten ökat markant. Det är också viktigt att polisens arbete med att kartlägga och punktera kriminella ungdomsgäng kan bedrivas effektivt, bl.a. genom fotobanker under lagreglerade former. Polisdatautredningens arbete måste påskyndas så att reglerna för digitalt lagrade bilder hos polisen klarläggs. Att kunna ta fingeravtryck på personer under 15 år som är misstänkta för allvarliga brott, skulle förhindra att den unge kan ha ett till synes fläckfritt förflutet när han eller hon uppnår straffmyndighetsåldern.

Folkpartiet vill att polisens, socialtjänstens och domstolarnas hantering av unga lagöverträdare förstärks:

- Snabba insatser från polis och socialtjänst. Fler modeller runt om i landet där polis och socialtjänst samverkar genom bl.a. bekymringssamtal och bekymringsbrev.
- Inför en tidsgaranti för åtgärder från socialtjänsten. Inom två arbetsdagar efter det att en polisanmälan om barns brottslighet har lämnats in bör socialtjänsten ha tagit den första kontakten med vårdnadshavaren.
- Säkerställ fler rånkommissioner och ungdomsbrottsutredare inom polisen. Polisens arbete i s.k. rånkommissioner och särskilda gänginsatser måste få resurser att kunna fortsätta och stärka sitt arbete.
- Fotografi och fingeravtryck ska kunna användas även mot misstänkta som inte fyllt 15 år vid utredningar om brott där fängelse ingår i straffskalan. Att använda fotokonfrontation är ett viktigt hjälpmedel, inte minst när ungdomsgäng begår brott. Den som är under 15 år kan verka ha ett brotts-

Fel! Okänt namn på

fritt förflutet. Fingeravtryck vid misstanke om allvarliga brott är därför värdefullt för tidigt ingripande.

- Ge polisen möjlighet att lagra bilder digitalt på misstänkta och gripna ungdomsbrottslingar. Polisen behöver använda sig av modern teknik i kampen mot brottslighet. En lagstadgad möjlighet att lagra bilder digitalt på misstänkta och gripna ungdomsbrottslingar behövs. Dagens situation, där bilderna är lagliga så länge de finns i pappersform i en pärm, är inte rimlig. Polisdatautredningens arbete bör därför påskyndas.
- Viss information inom socialtjänsten om personer under 18 år ska vara tillgänglig för polisen. Vid påtaglig risk för att en ung person kommer att begå brott – och information hos socialtjänsten kan antas bidra till att förhindra detta eller behövs för ett direkt ingripande från polisen – ska socialtjänsten lämna vissa uppgifter om den unge till polisen, utan hinder av sekretess.
- Stoppa mobbningen i skolan. Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor och utgörs ofta av brottsliga handlingar som t.ex. misshandel, sexualbrott eller ofredande. Det är viktigt att alla i skolan tydligt visar att mobbning aldrig kommer att accepteras. Alla skolor ska ha en väl fungerande handlingsplan mot mobbning; som en sista åtgärd ska en mobbare kunna flyttas.
- Rektorer och annan skolpersonal måste kunna få information om elever som begår brott. Sekretesslagstiftning får inte förhindra att t.ex. polis, SiS och kriminalvården kan ge skolledning viktig information om elever som begår brott. Utan vetskap om brotten och den unges problematik, som våldsbenägenhet eller drogberoende, blir det svårt att möta problemen på rätt sätt i skolmiljön.
- Fler åklagare och domare som är utbildade och specialiserade på ungdomsbrott. Säkerställ att de allmänna domstolarnas ungdomsrotlar har särskilt utbildade domare. Så långt det är möjligt (med hänsyn till domstolens storlek) ska ungdomsmål endast handläggas vid sådana rotlar. Fler specialiserade ungdomsbrottsdomare och åklagare behövs i hela landet.
- Korta handläggningstiderna – kravet på skyndsamhet i lagen om unga lagöverträdare ska utvidgas. I dag finns en regel om att förundersökningar mot unga under 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt (inom en angiven tidsfrist) vid brott med mer än sex månaders fängelse i straffskalan. Skyndsamhetskravet ska utvidgas till att gälla alla brott med fängelse i straffskalan. Även vid övriga ungdomsbrott måste polisen skärpa sina handläggningstider.
- Inför en tidsfrist för när domstolarna ska sätt ut mål också när det gäller mål med unga målsägande. Dagens tidsfrister gäller bara med hänsyn till unga gärningsmän. Detta måste ändras så att ett skyndsamhetskrav ska gälla även för mål med unga brottsoffer.
- Kvaliteten på socialtjänstens yttranden till domstolarna om vårdplaner behöver förbättras. Socialtjänsten ska tydligt beskriva för domstolen den vård som planeras för den unge åtalade. En stor del av socialtjänstens yttranden har dock brister när det gäller att konkret beskriva den planerade vården. Detta måste förbättras.

Fel! Okänt namn på

Bekämpa narkotikan

Alkohol- och narkotikamissbruk är några av vårt samhälles största problem. Missbruket bryter ner individer och krossar deras liv, det trasar sönder familj och vänner. Det är också en betydande orsak till brottslighet. I alkoholen och narkotikans spår begås våldsbrott, men också många s.k. vardagsbrott som stölder, bil- och bostadsinbrott samt rattfylleribrott. Efterfrågan på narkotika göder den grova brottsligheten som tjänar stora summor på att människor fastnar i missbruk. Alkohol- och narkotikamissbruket medför oerhörda kostnader, i form av mänskligt lidande för dem som drabbas och rent ekonomiskt för hela samhället. Drogerna förstör många unga människors framtid.

År 2003 uppgav 17 procent av unga i åldern 16–24 år att de hade använt narkotika någon gång. Det motsvarar ca 160 000 personer. Det finns alltså tusentals människor i Sverige som efterfrågar narkotika och som dessutom kan få det allt billigare. Narkotikapriserna i konsumtionsledet har nämligen sjunkit kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Utbudet av narkotika är i dag större än någonsin och narkotikamissbruket ökar (CAN-rapporter 80/2004 och 71/2003).

Det finns människor som tagit sig ur sitt missbruk och som talar om friheten från det slaveri som drogberoende innebär. Det finns andra som i sitt dagliga arbete har till uppgift att försöka förhindra att fler får sina liv förstörda av missbruket. Men deras jobb sker i motvind. Polisens samlade narkotikabekämpning i Sverige har i dag endast begränsade effekter på missbrukets omfattning (BRÅ-rapport 2003:12 Polisens insatser mot narkotikan).

Folkpartiet vill stärka arbetet mot narkotikan. Då krävs det bl.a. att de brottsbekämpande myndigheterna jobbar tillsammans på ett målmedvetet och systematiskt sätt och får tillgång till rätt verktyg. En utveckling av det internationella samarbetet mot organiserad brottslighet måste ske. Det krävs att polisen samverkar med de sociala myndigheterna och med skolan. Det krävs att kriminalvården blir en narkotikafri zon där tiden i anstalt utnyttjas till drogavvänjning. I vår riksdagsmotion "Bekämpa narkotikabrottslighet och alkoholmissbruk" (2004/05) ställer vi en mängd krav för att attackera narkotikan, bl.a. vässade verktyg mot den organiserade brottsligheten, att tullen stärks och att det bör införas ett nytt system för klassning av narkotika.

Polis och socialtjänst ska kunna ingripa tidigt

Att kunna ingripa tidigt mot de personer som just har inlett ett missbruk har många viktiga effekter. En sedan länge etablerad narkoman är nämligen i många fall "straffimmun". Ett tidigt ingripande medför att missbrukaren inte hinner sprida sitt missbruk vidare genom att introducera andra till narkotikan (skriften "Bemanna systemet", RNS 2001). Tidiga ingripanden får också vidare spridningseffekter. Unga människor som vet att risken att åka fast är hög är inte lika angelägna att prova narkotika.

Folkpartiet föreslår förbättrade möjligheter för polis och socialtjänst att ingripa tidigt:

Fel! Okänt namn på

- Inför lokala team i varje kommun där polis och socialtjänst arbetar tillsammans så att socialtjänsten kan ta över ett ärende direkt efter polisförhöret. Korta tiden mellan polisens ingripande och vårdinsatser. Polisen ska samverka med socialtjänsten och beroendevården för direkta vårdinsatser vid polisingripande.
- Samarbete mellan åklagare och socialtjänst – åtalsunderlåtelse ska förutsätta deltagande i vårdprogram. Vid ringa narkotikabrott ska unga kunna få åtalsunderlåtelse mot villkoret att de tar emot missbruksvård.
- Utvidga möjligheterna för polisen att få information från socialtjänsten om överlåtelse av narkotika till ungdomar. En misstanke om överlåtelse av narkotika till den som inte fyllt 18 år ska kunna lämnas till polis eller åklagare. Ändringar av vissa sekretessbestämmelser inom socialtjänsten är därför nödvändigt.
- Kartlägg, identifiera och gör fler riktade insatser i de miljöer där narkotika förekommer. Polisens arbete mot narkotika i s.k. "Ravekommissioner", "Krogkommissioner" och "Gatulångningsgrupper" måste säkerställas och vidareutvecklas.
- Polisen bör systematiskt använda sig av möjligheten att avkräva urinprov vid misstänkt narkotikabruk. Urinprov gör att man enkelt och säkert kan bevisa om brott har begåtts; att ta sådana prov bör prioriteras.
- Tillåt provtagning på ungdomar under 15 år vid allvarig misstanke om narkotikamissbruk. Stödinsatser från samhället försvåras av att urinprov inte får tas på en person under 15 år. Att kunna upptäcka narkotikaanvändning så tidigt som möjligt är dock ofta en förutsättning för att hindra ett missbruk. Den personliga integriteten måste värnas men inte till priset av mänskligt lidande.
- Samtliga landets skolor ska ha en väl utvecklad alkohol- och narkotikapolicy. Policyn ska innehålla konkreta åtgärds- och uppföljningsprogram. Skolan ska ha upparbetade kanaler till polisen och socialtjänsten i kommunen.
- Skolornas policy mot alkohol- och narkotikamissbruk ska kunna innefatta drogtestar. Föräldrarna till den som inte vill delta i sådana tester ska kontaktas.

Alla brott ska utredas

Brottsligheten sjunker allt längre ned i åldrarna, redan 1998 lades över 10 000 förundersökningar ned på grund av att den misstänkte inte varit straffmyndig. År 2003 fanns det över 15 000 misstänkta gärningsmän under 15 år (BRÅ, statistik över brottsdeltagande). Studier bekräftar också att de personer som blivit riktigt tungt kriminella har varit kända av socialtjänsten redan långt före 15 års ålder (SOU 2004:122). En del underåriga är mycket väl medvetna om att de inte kan straffas för brott, vilket också utnyttjas av både dem själva och äldre kriminella som förmår barnen att begå brott. Många brottsoffer får ald-

Fel! Okänt namn på

rig se brottet klaras upp, och ansvarsfrågan förblir oftast olöst när gärningsmannen är under 15 år.

Det finns få saker som kan förstöra en ung människas liv så som kriminalitet. Dessutom skadar den unge inte sällan också andra människor på vägen. Ingen människa föds kriminell, därför är det viktigt med tidiga satsningar för barn och ungdomar som ligger i riskzonen att hamna i kriminalitet. Ungdomar som utsätts för brott riskerar själva att senare begå brott; denna onda cirkel måste brytas. Vi måste säkerställa att alla brott, i princip oavsett gärningsmannens ålder, verkligen utreds så att insatser för både gärningsmannen och brottsoffret kan bli tydligare. Därför vill vi att 31 § lagen om unga lagöverträdare (LUL) ändras så att polisen som huvudregel ska utreda samtliga brott. Detta innebär att polisen exempelvis har rätt att medtaga och kvarhålla en misstänkt för förhör. Då ansvarsfrågan klarlagts ska sociala myndigheter fastställa lämplig tvångsåtgärd, exempelvis behandlings- eller påverkansprogram, helgavskiljning eller ungdomstjänst.

Om ansvarsförhållandena är oklara vid grova brott, kan prövningen av ansvarsfrågan ske i domstol även för personer under 15 år. Den prövningen kan ske på initiativ av socialtjänsten som är den myndighet som då beslutar om åtgärder. Om enskild fallit offer för brott bör ansvarsfrågan och rätten till skadestånd fastställas av domstol. Fängelseförbudet för personer under 18 kvarstår.

Förbättrad tvångsvård för barn och ungdomar

Folkpartiet vill ta ett helhetsgrepp och kraftsamla mot ungdomsbrottslighet. Våra förslag på brottsförebyggande insatser, förändrade påföljder och snabba ingripanden hänger tätt samman med krav på förbättrad vård för ungdomar som är dömda för brott eller tvångsomhändertagna.

Vid SiS institutioner vårdas dels de ungdomar som dömts till sluten ungdomsvård, dels också de som har omhändertagits enligt lagen om vård av unga (LVU). Barn under 12 år omhändertas oftast på grund av förhållanden i hemmet som medför att deras hälsa eller utveckling skadas. För barn över 12 år är det vanligast med omhändertagande på grund av att de utsätter sig själv för missbruk, brottslighet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Varje år sker drygt tusen tvångsplaceringar.

Majoriteten av de unga som tagits in för sluten ungdomsvård har begått grova våldsbrott som mord, mordförsök, rån, misshandel, mordbrand och sexualbrott. Det är främst pojkar från storstäderna (varav 40 procent från Stockholm) som begår sådana allvarliga brott att de döms till sluten ungdomsvård. Drygt 60 procent av pojkarna hade utländsk bakgrund, med båda föräldrarna födda utomlands (BRÅ-rapport 2002 Unga lagöverträdare). Många dömda har dessutom begått brotten under pågående vård inom socialtjänsten eller skyddstillsyn.

Den övervägande delen unga som av olika skäl omhändertas till institutionsvård är fortfarande pojkar. Men andelen flickor ökar, samtidigt som plat-

Fel! Okänt namn på

serna för flickor är för få. Detta innebär att flickorna ofta får vänta längre på vård. Flickor har oftast en annan problembild än pojkar, exempelvis har flera varit i prostitution, har ätstörningar och i större del varit utsatta för sexuella övergrepp. Mellan åren 1998 och 2003 ökade antalet 15-åriga flickor som misstänktes för misshandel med 53 procent, från 102 till 156 flickor per år. Unga flickors behov av vård och åtgärder har dock åsidosatts under lång tid.

Vi vet att både barn som är omhändertagna enligt LVU och ungdomar som dömts till sluten ungdomsvård ofta har en trasig uppväxt, är våldsamma eller redan har missbruksproblem. För flera av dessa barn väntar en framtid med en spiral av brott. Andra har redan slagit in på den kriminella vägen. Gemensamt är att de alla har ett omfattande behov av insatser och psykologhjälp. Det är oerhört viktigt att tiden under tvångsvården vid behandlingshemmen kan innebära början till en vändpunkt. Det finns dock brister i SiS verksamhet, bl.a. gällande vårdplaner, uppföljning och tillsyn över verksamheten vid behandlingshemmen (Riksdagens revisorer 2002/03:RR9). Förberedelserna inför frigivandet och eftervården måste också fungera bättre. Det är i dag socialtjänsten som ansvarar för sådana åtgärder.

Folkpartiet menar att det finns betydande svagheter i dagens system, där kommunerna genom socialnämnd och socialtjänst ansvarar för insatserna när unga människor har begått brott. När det gäller bl.a. åtgärder i samband med att den unge ska slussas ut från sluten ungdomsvård och hjälpen efter institutionsvistelsen, är det tveksamt om socialtjänsten klarar av sitt uppdrag. En annan möjlighet är att låta SiS och institutionerna ansvara hela vägen för dem som dömts till sluten ungdomsvård. SiS kan ansvara för eftervården i samverkan med kriminalvårdens frivård.

Folkpartiet liberalerna vill att tvångsvården av unga förbättras:

- Varje barn måste garanteras en individuell behandlingsplan med uppföljning av vården. Innehållet under vårddagen måste kvalitetssäkras. Ökade insatser behövs för att kunna hjälpa de barn och ungdomar som har psykiatriska vårdbehov.
- Kvaliteten på institutionernas undervisning måste höjas. Barn och ungdomar som av olika anledningar placerats på institution har lika stor rätt till en god utbildning som andra. Det är för denna grupp särskilt viktigt med utbildning för att klara livet efter tvångsvården.
- Unga flickors vårdbehov har åsidosatts under lång tid. En snabb förstärkning av satsningarna på omhändertagna och dömda flickor krävs. Flickor har oftast en annan problembild än pojkar, exempelvis har flera varit i prostitution, har ätstörningar och i större del varit utsatta för sexuella övergrepp. Särskilda satsningar på deras behov behövs.
- Förberedelserna inför tiden efter tvångsvården måste förbättras. Socialtjänsten måste ta ett större ansvar för att unga som är omhändertagna enligt LVU får stöd och hjälp när de är på väg tillbaka till sin hemmiljö. För ungdomar som är dömda till sluten ungdomsvård ska SiS ansvara hela vägen.
- SiS ska ansvara för eftervården av unga lagöverträdare i samverkan med kriminalvårdens frivård. Det kan gälla olika program eller kontroller av

Fel! Okänt namn på

missbruk i samarbete med frivården, att SiS får ansvaret att finna familjehem samt för den fortsatta kontakten och hjälpen till hemmen och samverkan med öppenvården (barn- och ungdomspsykiatri).

- Uppföljning av den unge efter behandlingstiden ska alltid ske. För att följa upp om vården har bidragit till en positiv förändring för den unge är det avgörande att uppföljning alltid sker. Detsamma gäller uppföljning och samlad kartläggning av återfall i brott.
- Tillsynen över behandlingsverksamheten måste utövas oftare och ansvaret för tillsynen ska inte ligga hos SiS själv. Tillsynen över behandlingsverksamheten vid SiS institutioner måste skärpas och ske betydligt oftare än i dag. Tillsynen ska vara oberoende och resultaten ska alltid sammanställas.

Kommunerna måste ta ett större ansvar

Kostnaderna för tvångsvården av unga människor är omfattande. Ett vård-dygn på SiS behandlingshem kostar runt 6 000 kronor – priset för att vårda en person ett år inom ungdomsvården är ca 2 miljoner kronor. SiS verksamhet gällande sluten ungdomsvård betalas av staten. När det gäller omhändertagande enligt LVU är SiS verksamhet finansierad av statsanslag till 40 procent. Resten, 60 procent, finansieras av vårdavgifter som kommunerna betalar.

Vård enligt LVU kan ske på obestämd tid men ska omprövas av socialnämnden var sjätte månad. Den som dömts till sluten ungdomsvård kan också vid slutet av strafftiden vid behov få fortsatt tvångsvård, då i enlighet med LVU. Detta har dock bara skett i ett fåtal fall. Här finns en uppenbar risk att kommunens ekonomi och politiska prioriteringar innebär att unga människor inte får vård under den tid de skulle behöva.

SiS skriver i sin årsredovisning 2003: ”Den avgjort största enskilda faktorn i omvärlden som påverkar SiS är kommunernas ekonomiska förutsättningar. Dessa är i ett hårt trängt ekonomiskt läge.” Kommunerna har fått kritik för att de struntar i just vårdansvaret – något som på längre sikt kan bli mycket dyrt för både kommunen och staten om den unge fastnar i missbruk eller i brottslighet. Folkpartiet menar att samhället inte har råd – varken ekonomiskt eller mänskligt – att prioritera bort dessa barn och ungdomar.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2005

Lars Leijonborg (fp)

Bo Könberg (fp)

Marita Aronson (fp)

Tobias Krantz (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Johan Pehrson (fp)

Karin Granbom (fp)

Helena Bargholtz (fp)

Yvonne Ångström (fp)

Martin Andreasson (fp)

Anna Grönlund Krantz (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Erik Ullenhag (fp)

Torkild Strandberg (fp)

Jan Ertsborn (fp)

Cecilia Wigström (fp)

Liselott Hagberg (fp)